

# MATTHÆUS VINDOCINENSIS.

## NOTITIA

(FABRIC. *Bibliotheca medicæ et inf. Latinitatis*, t. V, p. 54.)

Matthæus oppido Galliarum Vindocinensi oriundus, laudatusque Henrico Gandavensi c. 23. qui Bartholomæo Turonensi ab A. 1177 ad 1206 (1) archiepiscopo, *Tobiadem* suam sive *Metaphrasin libri Tobiae*, versibus elegiacis scriptam dedicavit, necessario diversus existimandus est a Matthæo, custode regni Galliarum sub Ludovico nono, sancto Galliarum rege, et ab A. 1260 abbate S. Dionysii (2) in quem epitaphium A. 1286 quod incipit :

*Hic jacet abbatum speculum speciale probatum,  
Qui dedit Ecclesiarum magnum virtute decorum,  
Archiepiscopi renuit Turonensis honorem, etc.*

Parum credibile utique quod Oudinus tom. III, pag. 483, disputat, *Tobiadem* Bartholomæo dicatam esse pridem defuncto, licentiarum poetica a Matthæo honoratos ejus manes tanquam vivi ac spirantes. Aliud longe tinnunt verba quibus illum alloquitur hunc in modum :

*Ecclesiarum Turonensis apex ovium speculator,*

*Ut speculum, præsul Bartholomæe, save.*

et cum de Engelbaldo præsul A. 1157, defuncto, avunculo ejusdem, dixisset :

*Hunc rea mors rapuit, cujus dignissimus hæres  
Tractas emerita sceptrâ paternâ manu.*

Porro subiungit :

*Vive, vale, decus Ecclesiarum, dispone precanti*

*Portum, naufragium pelle, medere rati.*

*Suscipe Tobiarum titulos, cum fratre decano,*

*Ut timidum duplex stella serenet iter.*

*Gaudeo luce nova vos prælucescere, etc.*

*Vivite felices fratres, quos corpore solo*

*Esse duos, eadem mens probat esse duos, etc.*

Certe igitur diversus a *Tobiarum Metaphrasæ Matthæus S. Dionysii abbas*, ad quem *Epistolæ S. Ludovici* noni an. 1270 defuncti et successoris ejus *Philippi tertii*, et abbatis ad *Philippum* hunc, Galliarum regem qui anno ante abbatem obiit. Exstant *epistolæ illæ* apud *Dacherium* tom. II *Spicilegii*, p. 548 seq., et tom. III, edit. novæ, pag. 663, 664, 666, 669, 670, et *Petri de Condeto* ad eundem *Matthæum*, p. 667, de pace inita cum rege *Tunicensi*. Auctor vero *Tobiadis*, quam male *Thebaidem* dixerunt nonnulli, testatus se ex *Latina Hieronymi translatione Metaphrasin istam suam condidisse libri Tobiarum* :

*Ut sacra Hieronymi tradit translatio, prosam*

*Qualicumque metro Vindocinensis arat.*

Et aliquot versibus interpositis :

*Transfert Hieronymus, exponit Beda, Matthæus  
Metricat, reprobat livor, amicus habet.*

Atque in Epitaphio :

... . *Has fonte beati*

*Hieronymi præsens urceus haurit aquas.*

Memoratur *Vindocinensis* ab *Henrico Gandavensi*, libro *De viris illustribus*, pag. 166, cap. 23. Citatur a *Vincenzo Bellovacensi* in *Speculo morali*, et ab aequali ejus *Thoma Walleis*. Allegant eum ali-

quoties auctor florum poeticorum, non *Alanus* quidem, ut visum *Barthio*, sed *junior* quidam, item *Sparanus* in *Rosario*. Laudat ipse *Gualterum scriptorem Alexandreidos*, de quo supra tom. III, pag. 107 (3).

*Vobis Hexametrum desit Galleridos uti,*

*Pentametris elegis Vindocinensis amat.*

Ejusdem *Matthæi Poetica* sive *Poetria*, ut tum vocabant, quæ ignota cæteris, soluta partim, partim ligata oratione laudatur non semel ab *Hieremia de Montagnone*, civis *Paduani*, in *Epitoma sapientiarum*, uti docet *Daunius* in præfatione ad *Hieronymi Græci φλοκωνίων*. Hæc *Poetria* uti et scriptum aliud *Matthæi Vindocinensis De æquivocis* in *Bibl. Regis Galliarum* et *Bibliothecis Angliarum* Manuscr. vide *Oudinum* tom. III, pag. 484. Non vero *Poetria* a *Tobia* diversam *Daunius* manuscriptam habuit, uti legitur in *Bibliotheca curiosa Hallervordi*; sed *Tobiam Vindocinensem*, et id ipsum fortasse manuscr.

quod a *Gervasio Barthius* acceperat, ex quo centum circiter versus aliquot locis emendatis inseruit lib. xxxi, *Adversariorum*, capite ultimo : ubi integrum *Vindocinensem* editurum se recepit in corpore omnium poetarum, quod sæculis distinctum moliri se testatus est. Tametsi vero *Corpus* illud poetarum lucem non aspexit, *Joannes tamen Heringius* *Jctus* et *syndicus Bremensis*, *Matthæi Tobiadem* ex duobus manuscriptis edidit *Bremæ* anno 1612, 8. Neque prima ista fuit *Vindocinensis* editio, uti existimavit *Heringius*, sed exstat etiam *Lugdunensis* A. 1507, in forma quarta majore, cum comment. inter *Auctores octo morales*, et ex eadem editione *Argentoratensis* A. 1510, utraque *Heringiana* longe, præsertim circa finem, auctior. Sed et alia *Lugdunensis* per *Joannem Rænerium* A. 1538, 8°, apud *Theobaldum Paganum*, at sine commentario. Denique (4) *Oporiniana* a *Joh. Heroldo* procurata A. 1563, 4° *Quarum* editionum notitiam cl. *Daunii* diligentiarum debere me libenter profiteor. Cæterum vir clarissimus atque doctissimus *Joachimus Fellerus*, pro singulari sua benevolentia ac humanitate, qua omnes bonarum litterarum studiosos, dum viveret, complectebatur, A. 1690, copiam mihi fecit *Vindocinensis* manu exarati a docto quodam viro, in cujus manuscripti margine passim variaz lectiones adnotatæ erant. Desinit ille codex in ver. u. 1510, hoc est in fine capituli decimi *Tobiarum*. Ex manuscr. *Guelpherbytano* varias lectiones quasdam offert *Polycarpus Leyserus* in *Historia pœseos mediæ ævi*, p. 766. In pericopam illam, quam a *Barthio* in *Adversariis* editam supra esse dixi, notas quasdam conscripserat *Andreas Rivinus*, quas itidem manuscriptas oculis usurpare me meministi. Aliquot etiam *Matthæi Vindocinensis* loca illustrata leges in *Epistolæ Reinesio Daunianis*, pag. 344, in quibus et passim de *Bartholomæo* illo agitur, cui *Matthæus Tobiam* suam dedicavit.

(1) *Vide Patr.* t. CCIX. Edit.  
(2) *Vide Felibienum* libro v. *Historiarum abbatie S. Dionysii*; *Sammarthanos* tom. IV, pag. 336. *Sandium* ad *Vossii* pag. 508.  
(3) *Vide Patr.* t. CCIX. Edit.  
(4) *Editionem principem* ignoravit *Fabricius* quæ *Lugduni* prodit anno 1489, ap. *Jehan du Pré*, infol. parvo, cum glossis. Edit.